

BIULETYN KOŁA INŻYNIERÓW MIERNICZYCH

ROK 5

KWIECIEŃ 1937 R.

Nr. 6

DO CZYTELNIKÓW!

Dzięki uprzejmości Redakcji „Przeglądu Technicznego” zaczynamy wydawać nasz Biuletyn w ramach tego pisma.

Wydając Biuletyn w tej formie, pragniemy informować szersze rzesze społeczeństwa technicznego o wykonywanych w kraju naszym pracach pomiarowych, które, ze względu na swe znaczenie gospodarcze dla państwa, winny interesować każdego obywatela.

Nawzajem, Koledzy nasi, czytając „Przegląd Techniczny”, będą mieli możliwość bliższego zaznajomienia się ze zdobyczami innych gałęzi techniki; korzyść więc będzie obopólna.

Wszelkie uwagi Kolegów dotyczące Biuletynu są bardzo pożądane.

Zarząd

Koła Inżynierów Mierniczych
przy Stow. Techn. Pol. w Warszawie.

Inż. J. KOBYLŃSKI

354 . 41 : 354 . 45 : 526 . 96 (004)

Biuro Pomiarowe Ministerstwa Komunikacji i jego prace

Biurowo Pomiarowe, utworzone w Ministerstwie Komunikacji po likwidacji Ministerstwa Robót Publicznych w r. 1932, przejęło zakres prac wykonywanych przez b. Biuro Triangulacyjne oraz większą część spraw b. Wydziału Pomiarowego zlikwidowanego Ministerstwa.

Uprawnienia Biura Pomiarowego, jako biura na prawach samodzielnego wydziału reguluje w ogólności statut organizacyjny Ministerstwa Komunikacji, szczegółowy zaś zakres jego działania, uprawnień i obowiązków technicznych normuje odrębny Regulamin (Kozporządzenie Ministra Komunikacji z dnia 27.X. 1934 r. o zakresie działania Biura Pomiarowego Ministerstwa Komunikacji Dz. U. M. K. z dn. 2.XI. 1934 r. Nr. 36).

Artykuł pierwszy Regulaminu w ten sposób określa w ogólnym ujęciu zakres działania Biura Pomiarowego:

„Biuro Pomiarowe wykonywa podstawową triangulację oraz pomiary szczegółowe państwa, z wyjątkiem triangulacji i niwelacji obszarów mających znaczenie wojskowe, jako to: rejonów strategicznych i obszarów fortecznych, jako też pomiarów wykonywanych dla celów reformy rolnej, wykonywa pomiary granic państwa, w razie potrzeby pomiary dla celów technicznych Ministerstwa Komunikacji, współpracuje z departamentami i Biurem Dróg Wodnych Ministerstwa Komunikacji oraz z Instytutem Hydrograficznym i Państwowym Instytutem Meteorologicznym przy prowadzeniu przez nie pomiarów dla swych potrzeb we własnym zarządzie, załatwia sprawy związane z działalnością Komitetu dla Spraw Pomiarowych oraz opracowuje przepisy mające na celu ujednostajnienie sposobu wykonywania prac pomiarowych, w porozumieniu z interesowanymi ministerstwami”.

Biuro Pomiarowe pełni dwojakiego rodzaju czynności: z jednej strony, jako komórka w III instan-

cji, pełni funkcje nadzorcze i kontrolne prac pomiarowych wykonywanych przez dyrekcje kolejowe oraz urzędy podległe Ministerstwu Komunikacji, z drugiej wykonywa bezpośrednio swoim stałym i przyjętym sezonowo lub okresowo personelem technicznym prace pomiarowe o charakterze specjalnym, jak pomiary podstawowe kraju i granic państwa.

W dziale pomiarów podstawowych Biuro Pomiarowe współpracuje ściśle z Wojskowym Instytutem Geograficznym. Współpraca ta, którą normuje osobny regulamin, ma na celu jednolite traktowanie prac triangulacji podstawowej oraz możliwość właściwego wykorzystania personelu, sprzętu i materiałów, jakie mają w swej dyspozycji obie te instytucje.

Obecny stan pomiarów podstawowych przedstawiają dwa zamieszczone szkice: „Sieć triangulacyjna Polski” i „Sieć niwelacyjna Polski”.

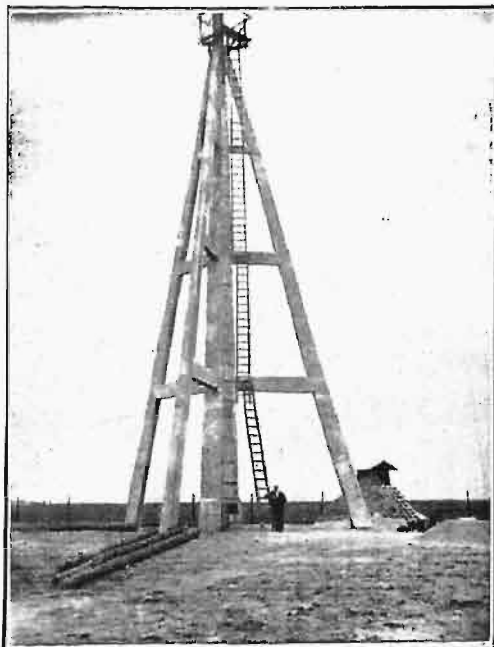
Sieć triangulacji podstawowej Polski została zaprojektowana w postaci 4 południkowych i 4 równoleżnikowych nieforemnych łańcuchów trójkątów, tworząc w ten sposób 10 wieńców — rejonów.

Na przecięciach się łańcuchów zostały pomiarzone punkty astronomiczne (φ i λ) metodami ściśle astronomicznymi oraz bazy.

Bazy, linie o długości 6—17 km, mierzone 24-metrowymi drutami inwarowymi *Jäderina* z wysoką dokładnością bezpośrednio w terenie, są elementami wyjściowymi dla obliczenia długości boków sieci triangulacyjnej. Druty inwarowe do pomiaru baz, oraz łąty *Zeissa* używane do niwelacji precyzyjnej są systematycznie komparowane w Głównym Urzędzie Miar. Punkty astronomiczne i bazy służą jako podstawa do wyrównania pomiarów triangulacyjnych wyłącznie kątowych i związania punktów sieci z centralnym punktem astronomicznym „Borowa Góra” (2 km na północ od Zegrza). Punkt

„Borowa Góra” jest punktem podstawowym i wyjściowym dla pomiarów triangulacyjnych Polski, jako punkt przyłożenia elipsoidy odniesienia (elipsoida *Bessla*).

Na punkcie tym zorganizowana została stała

Rys. 1. Borowa Góra: słup betonowy wys. 22 m z zainstalowanym pionem.

służba czasu oparta na wskazaniach zegara astronomicznego zainstalowanego w specjalnym schronie betonowym 12 m pod ziemią.

Poza instalacją o charakterze astronomicznym znajdują się na tym punkcie również pomocnicze urządzenia dla badań i sprawdzania instrumentów i przyrządów geodezyjnych, a mianowicie: baza kontrolna dla sprawdzania drutów inwarowych *Jäderina* oraz pion zainstalowany na słupie betonowym specjalnej konstrukcji, 22 m wysokości, i szereg słupków betonowych — mir, ustawionych w pewnych odstępach kątowych od centralnego słupa, dla sprawdzeń instrumentów o wysokiej dokładności używanych do pomiarów kątów w sieci triangulacyjnej.

Na terenie centralnego punktu Borowa Góra został założony poza tym punkt podstawowy niwelacji precyzyjnej, składający się z punktu głównego oraz dwóch punktów kontrolnych, których wzajemne różnice wysokości są corocznie sprawdzane dla stwierdzenia ich stałości.

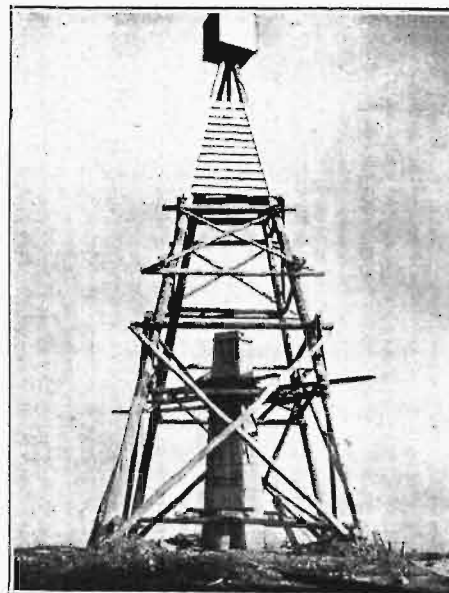
Teren pod punkt Borowa Góra nabyto i prace instalacyjne rozpoczęto w r. 1929.

Poza stosunkowo małym obecnie udziałem w pomiarach triangulacji podstawowej, Biuro Pomiarowe przystąpiło w r. ub. do inwentaryzacji materiałów triangulacyjnych istniejących w państwie, a wykonanych przez inne urzędy i instytucje celem ich dowiązania do sieci państwowej, a w następstwie racjonalnego ich wykorzystania.

Pomiary niwelacji precyzyjnej 1-go rzędu w sieci o długości około 12.000 km rozpoczęte w r. 1926 zostaną całkowicie zakończone w polu już w sezonie prac polowych r. b. W roku przyszłym Biuro

przystąpi do wyrównania sieci i obliczenia wysokości jej punktów. Jako poziom porównawczy przyjęty zostanie tymczasowo poziom morza Północnego w Amsterdamie (Normal Null).

Wysokości reperów sieci niwelacyjnej I-go rzędu oraz opartej na niej sieci niwelacyjnej II-go rzędu zostaną zestawione w specjalnych katalogach

Rys. 2. Wieża triangulacyjna ze słupem obserwacyjnym na granicy polsko-czechosłowackiej.

i oddane do użytku ogólnego jako podstawa dla wszelkiego rodzaju prac technicznych i gospodarczych.

Dla ustalenia średniego poziomu Polskiego Bałtyku został w r. 1930 zainstalowany przez Instytut

Rys. 3. Słup graniczny główny na granicy polsko-łotewskiej.

Hydrograficzny Ministerstwa Komunikacji mareograf w Gdyni,

Sieć niwelacyjna Polski dla porównania i wyzna-

czenia różnic wysokości poziomów odniesienia została nawiązana do sieci niwelacyjnej Czechosłowacji (1932—34 r.) i Łotwy (1934 r.).

Biuro Pomiarowe przystąpiło w roku ubiegłym do inwentaryzacji wszelkich danych niwelacji reperów wykonanej i przez inne urzędy i instytucje. Zebrane materiały, po odpowiednim ich sklasyfikowaniu i dowiązaniu do sieci państwowej niwelacji precyzyjnej, zostaną również podane w specjalnym katalogu dla umożliwienia ich wykorzystania przez wszystkie zainteresowane instytucje.

Odnosnie delimitacji i pomiarów granic państwa, Biuro Pomiarowe, kontynuując prace rozpoczęte przez b. Ministerstwo Robót Publicznych, (granica polsko-czechosłowacka 984 km 1921—1926 r., granica polsko-rumuńska 349 km 1927—1931 r.) przystąpiło w r. 1933 do delimitacji granicy polsko-łotewskiej (104 km), na której prace techniczne i pomiarowe zostały zakończone, a granica przekazana władzom administracyjnym obu państw, w sezonie prac polowych r. ub.

W obecnej chwili granice Polski ze wszystkimi jej sąsiadami są ustalone i pomierzone z wyjątkiem granicy polsko-litewskiej (507 km), której pomiar może być przeprowadzony dopiero po nawiązaniu normalnych stosunków z Litwą.

W dziale pomiarów szczegółowych, po przeprowadzeniu przez Biuro Pomiarowe M. K. odpowiednich studiów, zreorganizowano służbę pomiarową na P. K. P. Utworzone w dyrekcjach kolejowych działy pomiarowe przystąpiły do intensywnych prac nad ustaleniem granic własności P. K. P., które umożliwią zlikwidowanie zaległych należności za grunty zajęte pod kolej oraz do zakrojonych na szeroką skalę prac regulacji łuków w pierwszej kolejności na liniach pierwszorzędnych, które pozwolą z pełnym bezpieczeństwem na rozwinięcie większej szybkości, a tym samym na skrócenie czasu przebiegu pociągów na tych liniach.

Celem zrationalizowania gospodarki sprzętem pomiarowym Biuro przeprowadziło w r. ub. ewidencję tego sprzętu w urzędach wojewódzkich, w działach podległych Ministerstwu Komunikacji oraz na P. K. P.

W roku ubiegłym Ministerstwo Komunikacji, występując z wnioskiem do Pana Premiera, o wznowienie działalności Komitetu dla Spraw Pomiarowych, poruszyło ważną ze względów technicznych, jak

i budżetowych, sprawę reorganizacji w chwili obecnej nadmiernie rozproszkowanego miernictwa pań-

Rys. 4. Kamień graniczny u zbiegu granic Polski, Czechosłowacji i Rumunii.

stwowego w kierunku stworzenia jednolitej organizacji władz mierniczych, któraby zrationalizowała i usprawniła ten dział służby państwowej, a w konsekwencji umożliwiła realizację mapy gospodarczej państwa.

Zagadnienie to, podstawowe dla życia technicznego i gospodarczego kraju, jak również nader ważne ze względu na wysokość łącznej sumy kwot wydatkowanych na ten cel przez poszczególne resorty, wynoszącej rocznie około 20 milionów złotych, opracowuje obecnie Komitet dla Spraw Pomiarowych, organ powołany przez Pana Prezesa Rady Ministrów przy Ministerstwie Komunikacji, a złożony z przedstawicieli wszystkich zainteresowanych ministerstw.

Klische do powyższego art. zostały wypożyczone przez red. czasopisma „Przegląd Mierniczy”, za co uprzejmie dziękujemy.
Red.

Klasyfikacja gruntów w Polsce

Dnia 11 lutego r. b. na zebraniu członków Koła Inżynierów Mierniczych kol. *St. Jankowski* przedstawił obecny stan prac wykonywanych w związku z przeprowadzaną przez Min. Skarbu klasyfikacją gruntów dla podatku gruntowego, kol. *W. Nowak* zaś omówił instrukcję techniczną, dotyczącą prac pomiarowych, wykonywanych dla tego samego celu na podkładzie aerofotogrametrycznym.

Uważając, że sprawa ta żywo interesuje fachowe koła inżynierów mierniczych a także szersze koła, mając doniosłe znaczenie ogólnogospodarcze i państwowe, pragniemy podać do wiadomości następujące szczegóły.

Prace przygotowawcze do klasyfikacji gruntów rozpoczęło Ministerstwo Skarbu w drugiej połowie r. 1934 zbie-

ranieniem planów, wykonanych w związku z przebudową ustroju rolnego, planów majątków prywatnych i wszelkich innych planów, mogących się nadawać do tego celu. Zorganizowano zbieranie tych planów na terenie województw centralnych i wschodnich, bowiem w województwach zachodnich i południowych są używane do klasyfikacji plany katastralne, reambulowane w terenie.

Do wykonania klasyfikacji zostały utworzone wojewódzkie i powiatowe komisje klasyfikacyjne, które zatrudniają mierniczych i klasyfikatorów.

Sprawa personelu mierniczego przedstawia się następująco:

na terenie województw zachodnich i południowych prace

pomiarowe dla klasyfikacji prowadzą pracownicy urzędów katastralnych; w związku z klasyfikacją zaangażowano do tych urzędów dodatkowo po 1 techniku na każdą powiatową komisję klasyfikacyjną.

W województwach centralnych i wschodnich zatrudnionych jest ogółem w komisjach klasyfikacyjnych wojewódzkich i powiatowych oraz przy izbach i urzędach skarbowych 128 mierniczych (w tym 10 inżynierów mierniczych), 78 techników i 139 rysowników — razem 345 osób.

Obecne płace personelu pomiarowego są następujące: mierniczy Wojewódzkiej Kom. Klasyfikacyjnej zł. 400, diety zł. 10, mierniczy Powiatowej Komisji Klasyfikacyjnej zł. 335, diety zł. 9, technik zł. 260, diety zł. 7.20, rysownik zł. 160, diety zł. 6.

Do dnia 1 grudnia ub. r. wykonano następujące prace:

a) Zebrano na terenie 9 województw centralnych i wschodnich, których ogólna powierzchnia wynosi ok. 27 000 000 ha, plany obejmujące obszar ok. 13 000 000 ha, nie licząc obszarów lasów państwowych; z tej liczby sprawdzono i przygotowano do klasyfikacji plany na obszarze ok. 6 000 000 ha.

b) Na terenach pozbawionych zupełnie planów wykonywa się je bądź metodą bezpośrednią, jeżeli chodzi o małe obiekty, położone między obszarami posiadającymi plany, bądź też metodą aerofotogrametryczną — dla większych obszarów.

Ogółem wykonano metodą bezpośrednią plany na obszarze ok. 200 000 ha.

Zdjęcia lotnicze zaczęto wykonywać na terenie 5 województw wschodnich w czerwcu 1936 r. Ogólny obszar objęty zdjęciami lotniczymi w sezonie ubiegłym wynosi ok. 750 000 ha. „Fotoszki” całego tego obszaru dla określenia w terenie granic gromad otrzymały powiatowe komisje klasyfikacyjne; duża część fotoplanów opracowywana jest w „Locie” w obecnym okresie zimowym, klasyfikacja na nich będzie rozpoczęta wiosną roku bieżącego.

c) Klasyfikację gruntów rozpoczęto w drugiej połowie 1935 r. na terenie 128 powiatów (ogólna ilość powiatów naszego państwa wynosi 242), położonych w województwach południowych, zachodnich i wschodnich. Liczba zatrudnionych klasyfikatorów wynosi 169; w województwach zachodnich i południowych pracuje 1 klasyfikator w powiecie, w województwach wschodnich zaś po 2. Ogółem sklasyfikowano ok. 5 000 000 ha; wydano 2011 orzeczeń w sprawie zatwierdzenia przeprowadzonej klasyfikacji; orzeczenia te obejmują obszar ok. 2 000 000 ha, t. j. 40% sklasyfikowanego obszaru. Na ogólną liczbę 2011 orzeczeń było 279 odwołań, zgłoszonych przez 1514 zainteresowanych; liczba odwołań stanowi więc ok. 14% liczby wydanych orzeczeń; do 1 grudnia ub. r. uprawomocniło się 1051 orzeczeń.

Stwierdzić należy duże zainteresowanie ludności przeprowadzanymi pracami klasyfikacyjnymi i przychylny jej stosunek do tych prac.

Instrukcja techniczna dotycząca prac pomiarowych wykonywanych na podkładzie aerofotogrametrycznym została opracowana przez kol. *W. Nowaka* na podstawie jego doświadczeń na terenie pow. skierniewickiego, gdzie w r. 1935 zostały przez „Lot” wykonane zdjęcia i fotoplany próbne przed zastosowaniem do klasyfikacji metody aerofotogrametrycznej.

Instrukcja zawiera 81 paragrafów i podzielona jest na następujące rozdziały: I. Wskazania ogólne, II. Pomiar granic posiadłości gruntowych, III. Pomiar granic poszczegól-

nych kategorii gruntów (użytków) i przebiegu linii klasyfikacyjnych, IV. Sporządzenie planów klasyfikacyjnych i V. Obliczenie powierzchni. Przewidywany w projekcie dział „Stabilizacja w terenie punktów stałych”, został później opuszczony, wskutek zaniechania tych prac przez Min. Skarbu.

Materiał, jaki uzyskuje się w wyniku stosowania metody aerofotogrametrycznej, jest kilku rodzajów.

Po wykonaniu zdjęć powiatowe komisje klasyfikacyjne otrzymują od „Lotu” „fotoszki”, które powstają ze zwykłego sklejenia matowych odbitek stykowych na kartonach o wymiarze 418×592 mm; fotoszki te są przesyłane do odnośnych pow. kom. klasyf. wraz z dodatkowym kompletem luźnych odbitek stykowych; przybliżona skala fotoszki-ców i odbitek wynosi ok. 1:10.000. Na fotoszki-cach tych mierniczo powiatowych komisji klasyfikacyjnych wkreślają granice gromad względnie posiadłości gruntowych. Wkreślanie to odbywa się na podstawie porównania szczegółów terenowych z ich odwzorowaniem na zdjęciach. W wypadkach, gdy granice te biegną liniami nie dającymi się zidentyfikować na zdjęciach, konieczne będzie wykonanie prostego pomiaru uzupełniającego, nawiązanego do odfotografowanych punktów terenowych. Poza tym dla każdej gromady zostaje pomierzona w terenie pewna ilość odcinków kontrolnych, których końce dobrze zidentyfikowano w terenie i oznaczono na fotoszki-cach. Tak „odczytane” fotoszki-cyce zostają odesłane do „Lotu”, a wyniki pomiaru odcinków kontrolnych — do Głównej Komisji Klasyfikacyjnej.

Następnie „Lot” sporządza dla każdej gromady „fotoplan ostateczny” w skali 1:5 000, który powstaje z naklejenia odbitek „przetworzonych” na oklejone papierem rysunkowym plansze aluminiowe o wymiarach 592×836 mm.

Fotoplany te zostają sprawdzone przez Główną Komisję Klasyfikacyjną za pomocą wyżej wspomnianych odcinków kontrolnych; długości tych odcinków wynoszą z reguły ok. 400 m; dopuszczalna różnica długości z pomiaru bezpośredniego i długości wziętej cyrklem z fotoplanu nie może przekraczać 1%. Dotychczasowe wyniki sprawdzenia wykazały, iż różnice długości nie przekraczają granic od 0,5% do 0,75% długości mierzonych.

Po sprawdzeniu fotoplany te są w „Locie” fotograficznie reprodukowane na tę samą skalę 1:5 000, i jako t. zw. „fotoplany robocze”, t. j. odbitki fotograficzne formatu 60×45 cm odsyłane wraz fotoszki-cami do powiatowych komisji klasyfikacyjnych.

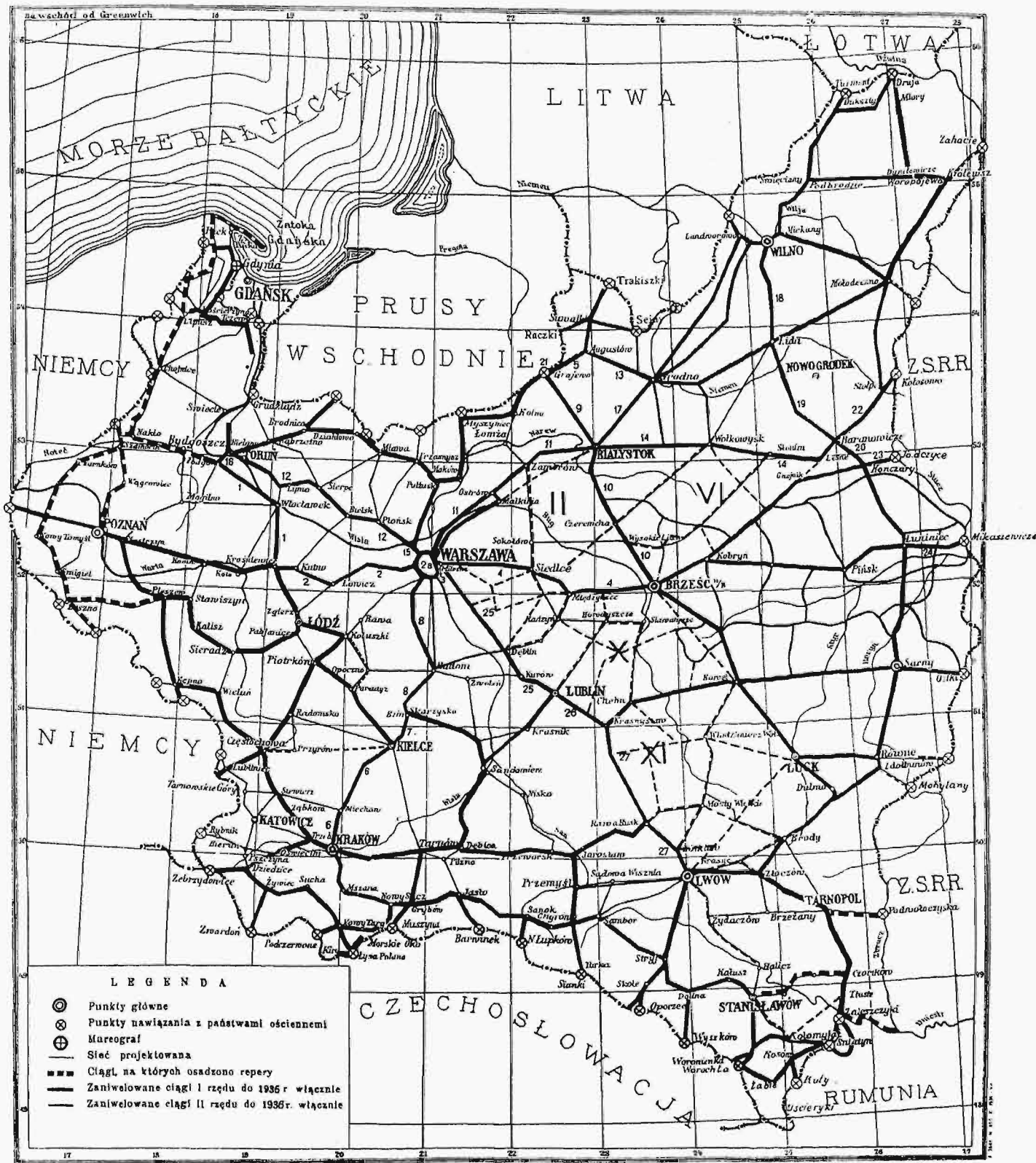
Na fotoplanach roboczych zostają wkreślane w terenie granice użytków i linie klasyfikacyjne drogą porównywania szczegółów terenowych z fotoplanami. W nielicznych wypadkach rozgraniczenie użytków na podstawie zdjęć lotniczych może napotkać na pewne trudności; pastwisko i łąka np. wyglądają często na zdjęciach jednakowo; gdy użytki te przylegają do siebie, to dla ich rozgraniczenia należy wykonać prosty pomiar nawiązany do sytuacyjnych punktów terenowych dobrze widocznych na zdjęciach.

Dzienna wydajność pracy mierniczego, związanej z opracowaniem fotoszki-ców wynosi ok. 360 ha i waha się w granicach od 250 ha do 500 ha dziennie w zależności od warunków terenowych.

Z fotoplanów roboczych i fotoszki-ców zostaną wkreślone na fotoplany ostateczne wszystkie linie, niezbędne do obliczenia powierzchni poszczególnych klas gruntów i gromad, a więc: granice gromad, użytków i linie klasyfikacyjne.

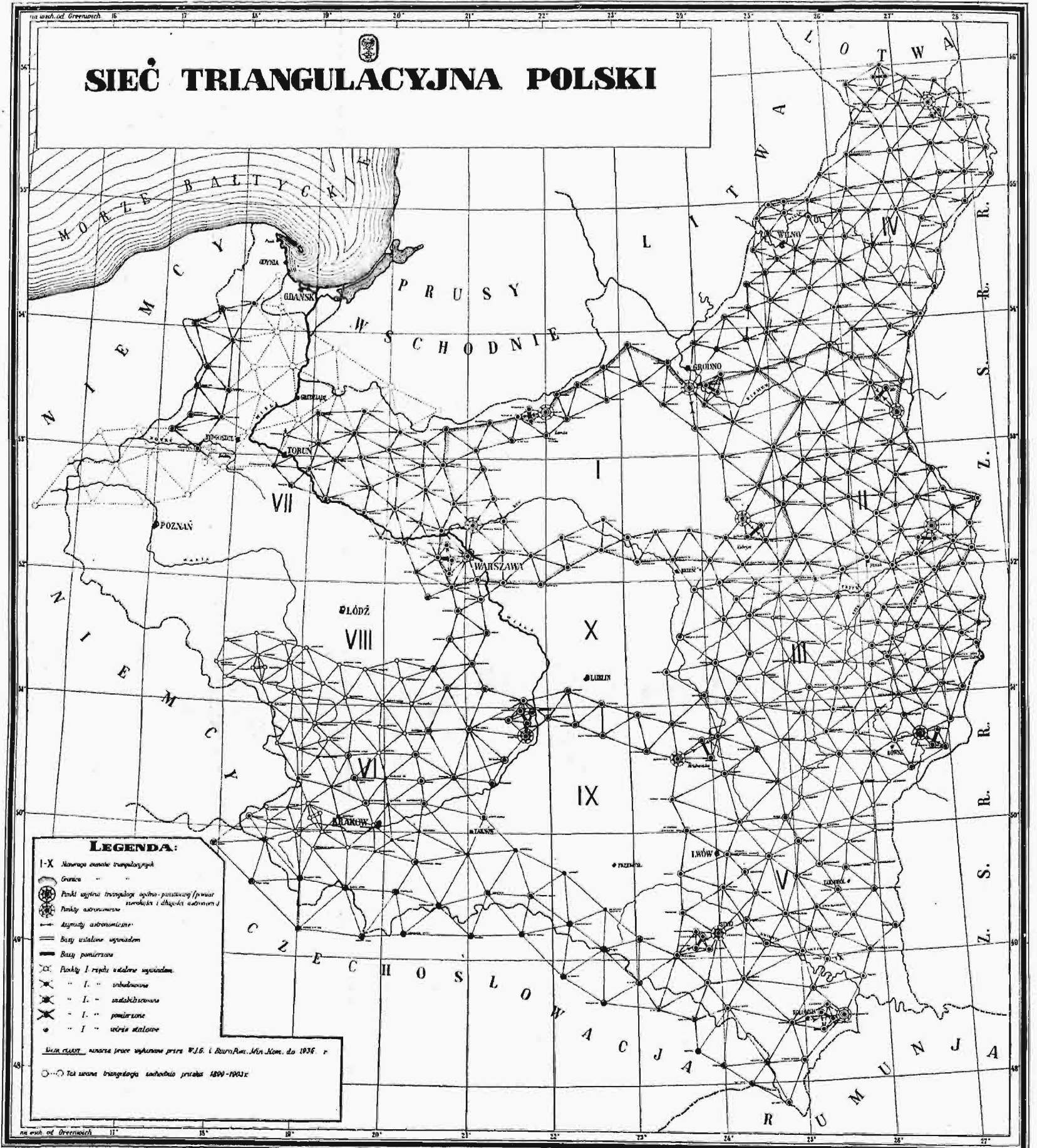
Następnie zostaną obliczone powierzchnie, z reguły planimetrem i zestawione rejestry klasyfikacyjne.

SIEĆ NIWELACYJNA POLSKI

DRUK WOJSKOWEGO INSTYTUTU GEOGRAFICZNEGO 1936 R.

Mapa do art. Biuro Pomiarowe Min. Kom. i jego prace.

Mapa do art. Biuro Pomiarowe Min. Kom. i jego prace.

Inż. B. LIPIŃSKI

O powstaniu Sekcji Mierniczo-Urbanistycznej K. I. M.

Dążenia do planowego postępowania w życiu organizmów społecznych najwyraźniej występują w planowaniu zabudowania miast i ogólnej gospodarce miejskiej. Realizacja planu odbywa się nawet przez ograniczenie prawa własności posiadaczy działek na rzecz dobrze pojętego interesu publicznego.

Dobrze pojęty interes publiczny nakazuje Zarządom Miejskiem przeprowadzanie najrozmaitszych inwestycji, bądź dla podniesienia warunków zdrowotnych miasta (wodociągi, kanalizacje, zieleńce, boiska, parki i t. p.), bądź dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców w dziedzinie komunikacji, służby zdrowia, szkolnictwa, elektryfikacji i t. p., czy wreszcie zakładanie ogródków działkowych na gruntach miejskich lub państwowych, jako środka łagodzącego skutki bezrobocia i t. d. i t. d. Oczywiście, że bez dokładnej znajomości obszaru i zinventaryzowania rozporządzalnego terenu państwowego i samorządowego miasto nie może prowadzić racjonalnej gospodarki inwestycyjnej i polityki terenowej.

Wiernym obrazem obszarów miejskich jest plan mierniczy, który winien być zarazem podstawą planowania.

Z wielu względów wydaje się konieczne przeprowadzenie wymiany poglądów na tematy: czy instrukcja b. M. R. P. winna być stosowana przy zdjęciach każdego miasta i z jakimi ograniczeniami lub zastrzeżeniami?

Czy inżynierowie-mierniczo-urbanistycy powinni ograniczyć się tylko do spraw techniczno-mierniczych, czy też wykorzystać swe wiadomości w służbie ogólno-samorządowej, jako inicjatorzy pewnych poczynań (z wymienieniem zasięgu tej inicjatywy).

Dotychczasowy dorobek naukowo-fachowy i udział korporacji inżynierów mierniczych w ogólnych zagadnieniach gospodarki miejskiej wyraża się cyfrą bardzo małą. Przynajmniej nie uzewnętrznia się on ani w publikacjach, ani wpływach na politykę samorządów.

Dotychczas nie zostały opracowane obowiązujące szczegółowe przepisy pomiarowe, normy cen za jednostki powierzchni mierzonych, normy pracy i zasady organizowania prac i biur pomiarów; nie wypowiedziano się o polityce terenowej miejskiej, o wszechstronnym wykorzystaniu planów pomiarowych i t. p. Nie spopularyzowano dostatecznie po-

trzeby posiadania planów mierniczych w gospodarce miast i miasteczek.

Najwyższy przeto czas, ażeby na sprawy zawodowe spojrzeć oczami fachowca, mającego na celu dobro społeczne i z tego tytułu zdecydowanie wystąpić przeciw bezprogramowemu systemowi pracy stosowanemu w wielu jeszcze wypadkach.

Dla tego dobrze się stało, że powstała w Kole Sekcja Mierniczo-Urbanistyczna o charakterze naukowo-zawodowym, a przeniknięta społecznym duchem myślenia.

Sekcja postanowiła: badać dotychczasową praktykę miernictwa miejskiego, a wnioski wyciągnięte z tych badań opracować w formie publikacji, postulatów, memoriałów, spopularyzować wśród społeczeństwa i fachowców konieczność i użyteczność prac mierniczych.

Sekcja sformułowała powyższe zadania następująco:

Sekcja Mierniczo-Urbanistyczna dąży do:

- realizacji zadań wytkniętych w regulaminie Koła Inżynierów w zakresie zagadnień mierniczo-urbanistycznych,
- naukowego ujęcia prac mierniczo-urbanistycznych,
- pogłębienia i uzupełnienia wiedzy zawodowej odnośnie zagadnień mierniczo-urbanistycznych,
- współpracy z organami państwowymi i samorządowymi celem podnoszenia poziomu prac mierniczo-urbanistycznych,
- propagowania znaczenia prac mierniczych w planowej gospodarce państwowej i samorządowej.

Sekcja grupuje kolegów: starszych, mających bogate doświadczenie w dziedzinie miernictwa miejskiego i młodych, wykazujących duży zapał do pracy. Stan taki rokuję dobre wyniki w pracach Sekcji, tym lepsze, im ściślejsza współpraca i wymiana myśli nastąpi z Kolegami pracującymi poza Warszawą. Koledzy ci proszeni są o nadsyłanie swoich uwag, nie tylko z zakresu miernictwa ale z całości kształtu polityki terenowej i inwestycyjnej samorządu miejskiego.

Należy spodziewać się, że do Sekcji zgłoszą swój akces wszyscy Koledzy z całej Polski, interesujący się lub pracujący w dziedzinie miernictwa miejskiego.

Sekcja Mierniczo-Urbanistyczna

Protokół posiedzenia z dn. 21 grudnia r. ub.

Dnia 21 grudnia r. ub. odbyło się pierwsze organizacyjne zebranie Sekcji przy udziale 14 kolegów inicjatorów. Po długiej i szerokiej dyskusji na temat przyszłych prac i zadań Sekcji, a także na temat roli inżyniera mierniczego w pracach technicznych, zebrani doszli do przekonania, że życie samorządów miejskich wymaga od miernictwa bardzo poważnych usług, że w dziedzinie tej zaangażowanych jest tyle sił fachowych, iż niedopuszczalne jest dalsze pozostawianie przypadkowi spraw związanych z wykonywaniem naszego zawodu.

Niedopuszczalne jest również marnowanie zdobytego doświadczenia przez wielu kolegów pracujących na terenach

miast, bądź jako samodzielnie praktykujący, bądź jako kierownicy samorządowych biur mierniczych.

Doświadczenie to, zebrane w całość, wydobyte na forum organizacyjne i oszlifowane w ogniu dyskusyj, pozwoli ująć prace miernicze na odcinku miast w ramy racjonalnych i jednolitych poczynań.

Wychodząc z tych założeń inicjatorzy postanowili zorganizować Sekcję Mierniczo-Urbanistyczną grupując zainteresowanych zagadnieniami urbanistycznymi. Po dyskusji programowej wybrana została Komisja organizacyjna w składzie kol. kol. *Chojnickiego, Katkiewicza, Lipińskiego, Nowaka i Stefańskiego*.

Na kolejnych 4 zebraniach Komisji organizacyjnej przedyskutowano (z zaproszonymi gośćmi) projekt regulaminu Sekcji i metody pracy, oraz przystąpiono do opracowania ankiety o pomiarach miast, ażeby, na podstawie otrzymanych

odpowiedzi Zarządów Miejskich, zorientować się w stanie miernictwa miejskiego w jego niedomaganiach i potrzebach.

Wreszcie dnia 3 lutego 1937 r. kol. *Nowak* otworzył pierwsze organizacyjno-wyborcze (po zatwierdzeniu przez Zarząd Koła Regulaminu Sekcji) zebranie Sekcji Mierniczo-Urbanistycznej, witając w serdecznych i pełnych otuchy słowach przybyłych Kolegów.

Sprawozdanie z przygotowań organizacyjnych złożył kol. *Chojnicki*, między innymi przypominając o proponowanej kilkudniowej wycieczce naukowej do miast niemieckich w miesiącu maju.

Kol. *Malesiński* wygłosił dłuższy referat n. t. „Rola inżyniera mierniczego w pracach technicznych miasta”, w którym obalili dotychczas istniejący pogląd o przydatności planów mierniczych miasta tylko do celów regulacyjnych, podkreślając niezbędność ich do prawie wszystkich prac inwestycyjnych.

Ze względu na zasięg prac mierniczych, rola inżyniera mierniczego musi być traktowana szerzej niż dotychczas. Po głosowaniu na kandydatów do władz Sekcji przewodniczący zebrania ogłosił wynik wyborów: na przewodniczącego powołano przez aklamację kol. *Nowaka*, do prezydium weszli kol. kol. *Ciundziewicki*, *Lipiński*, *Malesiński* i *Zacharewicz*.

Obecnie opracowywany jest projekt umowy między mierniczym przysięgłym a Zarządem Miejskim na pomiar miasta. Po ostatecznym ustaleniu tekstu projekt zostanie podany do wiadomości Kolegów jako ramowy wzór umowy.

Z powodu braku sprecyzowanych poglądów na szereg zagadnień i ich aktualność, Prezydium Sekcji zwraca się z prośbą do Kolegów o opracowanie umieszczonych niżej tematów i przesłanie swych uwag w formie referatów lub notatek do Prezydium Sekcji.

Tematy:

- A. 1. Instrukcja techniczna pomiarów miast i jej charakter, zasady ogólne, układ ogólny, zakres spraw obejmowanych instrukcją.

2. Realizacja w terenie planów zabudowania.
3. Ustawa o rozgraniczeniach gruntów w miastach.
B. 4. Rozporządzenie M. Spr. Wewnętrznych o sposobie opracowania planów zabudowania Dz. U. R. P. Nr. 85, poz. 594 za 1936 r.
5. Jak powinny być sporządzone projekty parcelacji terenów budowlanych względnie terenów objętych planami zabudowania.
6. Scalenie działek budowlanych.
7. Przekształcenie działek zabudowanych wadliwie.
8. Ustawa o rozbudowie miast.
C. 9. Problem racjonalnego szacowania terenów budowlanych i innych w miastach.
10. Polityka terenowo-budowlana gmin miejskich.
D. 11. Elementy twórczości w pracach mierniczych, a w szczególności w pracach mierniczo-urbanistycznych.
12. Granice hipoteczne, a plany zabudowania.
E. 13. Kosztorysowanie prac i normy wynagrodzenia w pracach mierniczo-urbanistycznych.
F. 14. Plany zabudowania osiedli miejskich w związku z przebudową ustroju rolnego.

Na Ogólnym Zebraniu Sekcji dn. 23 lutego powzięta została uchwała sformułowana przez kol. *Nowaka*:

Na każdym członku Sekcji ciąży obowiązek opracowania, w okresach dwuletnich, pewnego, dowolnie wybranego zagadnienia z dziedziny mierniczo-urbanistycznej i wygłoszenia na ten temat referatu.

Referaty należy zgłaszać na piśmie do Prezydium na dwa tygodnie przed wygłoszeniem.

Prezydium Sekcji będzie prowadziło wykaz wygłoszonych referatów i autorów.

Obecnie Sekcja M.-Ur. liczy 49 członków, ale należy przypuszczać, że liczba ta szybko wzrośnie, gdy Koledzy ze wszystkich terenów wezmą udział w pracach Sekcji. Przynależność do Sekcji nie pociąga za sobą dodatkowych składek.

Inż. J. STEFAŃSKI

Sekcja Urbanistyczna Społ. Zrzesz. Inżynierów R. P.

Dnia 5 września 1935 r. zostało zarejestrowane w Komisarjacie Rządu m. stoł. Warszawy stowarzyszenie pod nazwą: „Społeczne Zrzeszenie Inżynierów R. P.” (w skrócie S. Z. Inż.).

Stowarzyszenie to jest organizacją społeczną inżynierów powstałą dla jednoczenia i koordynowania społecznych wysiłków polskich sił technicznych, pracujących we wszystkich gałęziach nauki, przemysłu i gospodarstwa narodowego.

Nas interesuje przede wszystkim realizacja tych zamierzeń i założeń, które dotyczą nowego zawodu oraz w jakim one stosunku pozostają do naszych, zawodowych postulatów.

Otóż jednym ze sposobów realizacji programu działania, jest utworzenie przez S. Z. Inż. komórki organizacyjnej pod nazwą: „Sekcja Urbanistyczna”, w której skład wchodzi przedstawiciele wszystkich zawodów, zainteresowanych w urbanistyce, w tej liczbie i inżynierowie mierniczy, delegaci poszczególnych organizacji inżynierskich zainteresowanych zagadnieniami urbanistycznymi.

Tym sposobem sekcja ta reprezentuje wszechstronne podejście do zagadnień urbanistycznych i jest niezależna od dominujących wpływów lub supremacji tego czy innego zawodu.

S. Z. Inż. wychodzi z założenia, że urbanistyka jest zagadnieniem ogólnospołecznym, że jest ściśle związana z całym szeregiem zagadnień gospodarki, a nawet polityki ogólnopolskiej.

Do zagadnień tych należą między innymi takie dziedziny, jak: higiena i zdrowie społeczne, zwalczanie bezrobocia, polityka mieszkaniowa i budowlana, komunikacja lądowa, powietrzna i wodna, uprzemysłowienie i elektryfikacja kraju, obrona lądowa, przeciwlotnicza i przeciwgazowa Państwa, oświata społeczna, handel, finanse i wiele, wiele innych.

Dotychczas niektóre tylko zawody techniczne interesowały się zagadnieniami urbanistycznymi, z pozostałych zawodów tylko bardzo nieliczne jednostki.

Szerokie rzesze techniczne, stojąc z dala od tych zagadnień, nie zdają sobie nawet sprawy z zadań i znaczenia nowoczesnej urbanistyki, a także z roli, którą spełniać powinien w urbanizacji reprezentowany przez nie zawód.

Sekcja Urbanistyczna — według posiadanych przez nas wiadomości — podchodząc do urbanistyki z punktu widzenia ogólnospołecznego, z pominięciem supremacji tego czy innego zawodu, postawiła sobie za zadanie w pierwszym rzędzie szerzenie zrozumienia roli i zadań urbanistyki oraz pobudze-

nie do pracy urbanistycznej niewyzyskanej jeszcze energii potencjalnej, „drzemającej” w zawodach, stojących dziś na uboczu urbanizmu.

Nowe i różnorodne naświetlenie zagadnień i procesów urbanistycznych może wywołać nawet przewrót dotychczas ustalonych poglądów i zasad.

W każdym razie jest bezsprzeczne, że lojalna współpraca wszystkich zawodów technicznych pozwoli na wszechstronniejsze i bardziej wyczerpujące, a co za tym idzie racjonalniejsze badanie i rozwiązywanie zagadnień urbanistycznych, niż to miało miejsce dotychczas.

Chodzi więc przede wszystkim o propagandę i szerzenie zainteresowania urbanistyką wśród tych wszystkich osób i organizacji, które w dziedzinie tej mają coś do powiedzenia lub zrobienia.

W następnej kolejności chodzi o kształcenie kadr przyszłych urbanistów przez wymianę myśli zainteresowanych urbanistyką zawodów za pomocą słowa i pisma.

Nie zależy bynajmniej na zachwianiu lub odebraniu supre-

macji w tej dziedzinie zawodowi, który wysunął się na czoło dzięki swojej żywotności i niewątpliwej inicjatywie, lecz chodzi tylko o odpowiednie i wszechstronne naświetlenie zagadnień urbanistycznych dla racjonalnego ich rozwiązania w imię dobra ogólnospołecznego.

Ponieważ cele i dążenia S. Z. Inż. — jak widzimy z powyższego — nie wykazują rozbieżności z dążeniami naszymi, a na niektórych odcinkach swojej pracy, jak na przykład w urbanistyce, całkowicie odpowiadają naszym postulatom i zapatrywaniom, wobec tego należy tylko życzyć, aby S. Z. Inż., a zwłaszcza Sekcja Urbanistyczna, rozwijały się jak najpomyślniej.

Wskazane wydaje się również, aby nowopowstała Sekcja Mierniczo-Urbanistyczna przy Kole Inżynierów Mierniczych nawiązała kontakt z Sekcją Urbanistyczną S. Z. Inż. dla skoordynowania współpracy urbanistycznej, polegającej na ujednostajnieniu sposobów i metod działania, ustalaniu jednolitej polityki oraz na obopólnej wymianie dorobku myślowego.

Doroczne Walne Zebranie sprawozdawczo-wyborcze K. I. M.

Zebranie odbyło się dnia 8 lutego r. b. w lokalu Stowarzyszenia Techników przy udziale 62 osób. Przewodniczył w pierwszej połowie zebrania kol. *Kasiński*, w drugiej — kol. *Sienkiewicz*.

Sprawozdanie Zarządu z działalności Koła w r. 1936 złożył kol. *Surmacki*, stwierdzając ożywienie tej działalności w porównaniu z rokiem ubiegłym: liczba członków wzrosła ze 131 do 170; duża ilość członków Koła zapisała się do Stowarzyszenia Techników; utworzono Sekcję Mierniczo-Urbanistyczną (o jej powstaniu piszemy na innym miejscu naszego biuletynu).

Ogółem w roku sprawozdawczym, poza 9 zebraniem Zarządu, odbyło się 6 zebrań poniedziałkowych ogólnych, na których wygłoszono następujące referaty:

1. Kol. *Jankowski*: „Aktualne pomiary dla celów klasyfikacji gruntów i możliwości ich wykorzystania dla innych celów”.
2. Kol. *Surmacki*: „Zjazd Międzynarodowej Federacji Mierniczych w Brukseli w 1935 r.”.
3. Kol. *Kasiński*: „Istota polskiego prawa agrarnego i kierunki jego działania”.
4. Omówienie sytuacji w zawodzie mierniczym w ubiegłym sezonie 1936 r.
5. Kol. *Jankowski*: „O stanie prac pomiarowych i klasyfikacyjnych wykonywanych przez Ministerstwo Skarbu”.
6. Kol. *Nowak*: „Instrukcja techniczna do wykonywania pomiarów na podkładzie aerofotogrametrycznym w związku z klasyfikacją gruntów dla podatku gruntowego”.
7. Kol. *Stefański*: „Dezyderaty dla nowelizacji ustawy o mierniczych przysięgłych”.

W sprawach ochrony zawodu Koło interweniowało we właściwych ministerstwach w następujących wypadkach: a) przeciw rozporządzeniu o nadaniu uprawnień praktykantów mierniczych w pracach reformy rolnej osobom bez wykształcenia zawodowego, t. zw. „praktykom” oraz przeciw urządzaniu egzaminów dla eksternów z kursów Państwowej Szkoły Mierniczej, b) o należyte uwzględnienie postulatów mierniczych w nowelizowanej ustawie budowlanej, c) w związku z powołaniem do życia Komitetu Pomiarowego Koło zwróciło się do Min. Kom. z przedstawieniem najważniejszych spraw ogólnomierniczych wymagających uregulowania.

Ze sprawozdania kasowego kol. *Włoczewskiego* wynika, że wpływy w r. 1936 wyniosły ogółem zł. 1 241.33 (najpo-

ważniejsza pozycja — składki członkowskie zł. 912.50), wydatki zaś zł. 699.70 (największa pozycja — składki za okres 1934-36 do Zw. Pol. Zrzeszeń Miern. zł. 415.50), saldo na 1 stycznia 1937 r. zł. 541.63.

Zaległe składki do końca r. 1936 wynoszą zł. 3 760.—, jest to suma, w porównaniu jej z rocznym obrotem kasowym b. wielka. Aby umożliwić członkom uregulowanie ich należności w stosunku do Koła, przyjęto wnioski kol. *Skarbnika*, upoważniający Zarząd do udzielania indywidualnej bonifikaty zaległych składek (za czas do 1 stycznia 1935 r.) do wysokości 50%.

Preliminarz budżetowy na r. 1937 zamyka się po stronie wpływów i wydatków sumami zł. 1 741.63. Wydatki te zaprojektowano w sposób następujący: kancelaria — 300, biuletyn — 400, nadzwyczajne — 291.63, subsydlum dla Koła Geodetów — 150, składki do Z. P. Z. M. — 200, Sekcja Mierniczo-Urbanistyczna — 400 zł.

W dyskusji nad sprawozdaniem Zarządu podkreślano b. pocieszający objaw zainteresowania się życiem Koła szerszej rzeszy Kolegów, objaw ten o tyle większą budzi w nas otuchę, że na ogół ludzie zaczynają organizować się w dobie złej koniunktury, obecna zaś sytuacja gospodarcza jest dla miernictwa raczej korzystna.

Przed przystąpieniem do wyborów nowego Zarządu zabrał głos kol. *Rektor Warchałowski*, mówiąc, że obecnie zaczyna się nowy, lepszy okres dla Koła; w ciągu 10 lat stał na czele Koła kol. *Surmacki*, który nie ustępował ze swego stanowiska w chwilach złych i dobrych. Kol. *Rektor* prosi więc kol. *Surmackiego*, aby rozpoczął nowy dziesięć lat pracy dla Koła. Zabierają jeszcze głos kol. *Kasiński*, *Flisowski* i *Piotrowski*, przyłączając się do prośby kol. *Rektora*.

Kol. *Surmacki* wyraził podziękowanie za uznanie, jednak stwierdził, że aczkolwiek b. zżył się z Kolem w ciągu tych lat dziesięciu, to jednak zmuszony jest z powodu przemęczenia zrezygnować ze stanowiska prezesa. Wobec stanowczej odmowy kol. *Surmackiego* przyjęto długotrwałymi głosami wnioski kol. *Arciszewskiego* o wyrażenie serdecznego podziękowania i szczerego uznania dla kol. *Surmackiego* za owocną pracę dla Koła.

Na prezesa wybrano przez aklamację kol. prof. *Piotrowskiego*. Wybory władz dały następujące wyniki:

Zarząd: Kol. Kol. *Arciszewski, Gawin, Malesiński, Nowak, Relich, Stefański i Sztompke*; zastępcy: Kol. Kol. *Barański, Chojnicki, Mikołajczyk, Włoczewski*.

Komisja Rewizyjna: Kol. Kol. *Flisowski, Leśniewski, Raniecki*.

Delegaci do władz Stowarzyszenia Techników:

a) Rada Naukowo-Techniczna: Kol. Kol. *Rektor Warchalowski, prof. Piotrowski*;

b) Rada Delegatów: Kol. Kol. *Kobyliński i Malesiński*;

c) Komitet Biblioteczny: Kol. *Czerski*.

Na wniosek Kol. *Arciszewskiego* postanowiono utworzyć w Kołach, analogicznie do już istniejącej Sekcji Mierniczo-Urbanistycznej — Sekcję Zagadnień Wiejskich, zważywszy na ogrom prac mierniczych, jakie w tej dziedzinie już zostały wykonane, bądź też mogą być wykonane w przyszłości.

Doceniając zaś wielką rolę prasy i propagandy w życiu współczesnym postanowiono utworzyć także Sekcję Prasowo-Propagandową.

Pierwsze posiedzenie nowego Zarządu Koła.

Na posiedzeniu tym w dn. 15 lutego b. r., pod przewodnictwem prezesa, kol. *J. Piotrowskiego*, dokonano podziału funkcji w sposób następujący: vice-prezesem został obrany kol. *Malesiński*, sekretarzem — kol. *Arciszewski*, skarbnikiem — kol. *Gawin*, redaktorem Biuletynu — kol. *Sztompke*.

Na zebraniu omawiano, między innymi, sprawę projektowanej wycieczki do miast niemieckich w maju r. b. celem zapoznania się z organizacją tamtejszych biur pomiarowych miejskich i pracami nad planami zabudowania miast. O szczegółach tej wycieczki Koledzy Członkowie Koła zostaną oddzielnie powiadomieni.

Zjazd w Katowicach.

W dn. 7—10 kwietnia r. b. odbędzie się w Katowicach III Walny Zjazd Delegatów Stow. Mierniczych Przysięgłych R. P. W Zjeździe mogą wziąć udział wszyscy mierniczowie Rzplitej i Ich rodziny.

Otwarcie Zjazdu odbędzie się dn. 7. IV. o godz. 10.30; w dniu tym zostaną wygłoszone 4 referaty na tematy interesujące ogół mierniczych; właściwe Walne Zebranie Delegatów — 8. IV. w godz. 9.30—13.30.

W pierwszym dniu Zjazdu przewidziany jest oficjalny bankiet przy współudziale Pań i zaproszonych gości, w drugim dniu — zwiedzenie kopalni węgla, w trzecim — wycieczka do fabryki azotów i Huty *Piłsudskiego* w Chorzowie, w ostatnim dniu wreszcie — wycieczka turystyczno-urbanistyczna autobusami do Ustronia, Wisły i Istebny (Beskidy Zachodnie).

Koszt uczestnictwa w Zjeździe, bankiecie i wycieczkach pierwszych trzech dni wynosi: dla członka uczestnika zł. 25, dla Pań i osób towarzyszących zł. 15 od osoby. Koszt udziału w wycieczce w Beskidy, która nie jest obowiązująca, wynosi ok. zł. 10 od osoby.

Zjazd w Paryżu.

W czasie od dn. 15 do 18 lipca r. b. odbędzie się w Paryżu Zjazd Komitetu Permanentnego Międzynarodowej Federacji Mierniczych (*Fédération Internationale des Géomètres*). W Zjeździe tym, poza członkami Komitetu mogą wziąć udział, w charakterze gości, wszyscy mierniczowie świata.

W programie Zjazdu przewidziane są, poza sesją ogólną Komitetu, posiedzenia komisji katastralnej i komisji słownictwa.

Oprócz oficjalnych bankietów i przyjęć zostaną zorganizowane wycieczki po mieście oraz do Rouen i Havre'u.

Termin Zjazdu został tak obrany, aby jego uczestnicy mogli wziąć udział we francuskim święcie narodowym 14 lipca oraz zwiedzić Wystawę Światową.

Bliższych informacji udziela: prezes Związku Polskich Zrzeszeń Mierniczych, inż. *Wł. Surmacki* — W-wa, Filtrawa 63 m. 15, tel. 861-41, oraz sekretarz Związku, red. *W. Krzyszkowski* — W-wa, Wielka 5 m. 4, tel. 679-85.

Spis inżynierów mierniczych

którzy ukończyli Politechnikę Warszawską *).

Rok akad. 1935/36:

1. <i>Bielkiewicz Henryk</i> ,	18. <i>Less Jerzy</i> ,
2. <i>Bisikiewicz Bohdan</i> ,	19. <i>Lipkowski Zbigniew</i> ,
3. <i>Bluhm-Kwiatkowski Wojciech</i> ,	20. <i>Lorenz Edward</i> ,
4. <i>Braniewicz Czesław</i> ,	21. <i>Łukasiewicz Eugeniusz</i> ,
5. <i>Bzowski Jan</i> ,	22. <i>Marlewski Jan</i> ,
6. <i>Ciołczyk Zdzisław</i> ,	23. <i>Nowakowski Cezary</i> ,
7. <i>Ciopa Mieczysław</i> ,	24. <i>Skorupa Jan</i> ,
8. <i>Daszkiewicz - Bortnowski Bohdan</i> ,	25. <i>Szancer Stefan</i> ,
9. <i>Delert Kazimierz</i> ,	26. <i>Szczygielski Bronisław</i> ,
10. <i>Familjer Julian</i> ,	27. <i>Tymowski Janusz</i> ,
11. <i>Galkiewicz Wiktor</i> ,	28. <i>Witkowski Stanisław</i> ,
12. <i>Jaślan Jan Ryszard</i> ,	29. <i>Wojan Kazimierz</i> ,
13. <i>Judycki Zbigniew</i> ,	30. <i>Wolski Eugeniusz</i> ,
14. <i>Jurkowski Stanisław</i> ,	31. <i>Wolski Leonard</i> ,
15. <i>Kazimierzczuk Jerzy</i> ,	32. <i>Zgierski Józef</i> ,
16. <i>Korczyz Kazimierz</i> ,	33. <i>Ziętek Henryk</i> ,
17. <i>Korus Feliks</i> ,	34. <i>Zołobiński Jan</i> .

Rok akad. 1936/37 (semestr zimowy):

1. <i>Cichasz Roman</i> ,	5. <i>Kubrakowicz Maria</i> ,
2. <i>Dąbrowski Julian</i> ,	6. <i>Kurzepa Zygmunt</i> ,
3. <i>Hein Tadeusz</i> ,	7. <i>Preobrażeński Eugeniusz</i> ,
4. <i>Kaczanowski Kazimierz</i> ,	8. <i>Wajs Mieczysław</i> ,

Nowi mierniczowie przysięgli:

W roku 1936 złożyli egzamin na mierniczych przysięgłych następujący Koledzy:

Dn. 2 kwietnia 1936 r.:

1. Inż. <i>Grochulski Jerzy</i> ,	4. Inż. <i>Berezowski Eugeniusz</i> .
2. Inż. <i>Łęcki Bronisław</i> ,	
3. Inż. <i>Zelenay Michał</i> ,	

Dn. 5 listopada 1936 r.:

1. Inż. <i>Arciszewski Tadeusz</i> ,	4. Inż. <i>Kozłowski Kazimierz</i> ,
2. Inż. <i>Łukanin Dymitr</i> ,	5. Inż. <i>Gawin Franciszek</i> ,
3. Inż. <i>Sadowski Chaim</i> ,	6. Inż. <i>Lorenz Edward</i> .

*) Dalszy ciąg spisu umieszczanego w poprzednich numerach Biuletynu.

Koledzy! Pamiętajcie o regularnym wpłacaniu składek (P.K.O. Konto 22585).

NOWOŚCI BIBLIOGRAFICZNE

Wszystkie wymienione wydawnictwa są do nabycia w „Księgarni Technicznej” w Warszawie, Czackiego 3/5. P. K. O. 16.144. Tel. 601-47.

U w a g a. Udzielamy 25% zniżki na książkach i prenumeracie czasopism niemieckich.

I. BUDOWNICTWO LĄDOWE I WODNE. — MELIORACJE.

Huber, M., Prof. Tablice do obliczania wytrzymałościowego płyt prostokątnych (str. 12) 1936. Zł. 1.20

Osiedla robotnicze. Studia i doświadczenia pierwszego dziesięciolecia (str. 63, rys. 81) 1937. Zł. 1.50

Treść: Tołwiński St. — Praca badawcza podstawą działalności. Żakowski J. — O racjonalną regulację dzielnic mieszkaniowych. Brukalscy B. i St. — Nasza praca nad mieszkaniem robotniczym. Syrkusowie H. S. — Współdziałanie użytkowników przy opracowaniu projektu mieszkania robotniczego. Turnowski K. — Z doświadczeń współpracy społecznego przedsiębiorstwa budowlanego z klientem i architektem. Schwalbe St. — Spółdzielczość pracy w przemyśle budowlanym. Olszewski K. — Ocena typu mieszkania przez lokatorów. Dziewierz A. — Z doświadczeń administratora osiedli mieszkalnych. Freyd E. — Doświadczenie w projektowaniu lokali społecznych.

Tołwiński, St. Analiza kosztów budowy domów mieszkalnych (str. 26) 1936. Zł. 1.50

Wyżnikiewicz, J. Inż. Co każdy właściciel domu i pałac o centralnym ogrzewaniu wiedzieć powinien? (str. 46) 1937. Zł. 1.—

Zdanowski, A. Mieszkania kolejarzy warszawców węża warszawskiego (str. 27) 1937. Zł. 1.50

Bauingenieur, Der. Zeitschrift f. d. ges. Bauwesen. Mit Mitteilungen d. deutschen Normenausschusses. Unterständ. Mitarb. von A. Mehmel hrsg. von F. Schleicher. Rocznik 18, zeszyt 1/2, 1937.

Kwartalnie RM. 7.50

Dahin, J. Recueil de planches de béton armé. Tome I: Batiment. Treść: Première partie (planches). — Fondations: Fondations sur pieux. Ferrailage d'un radier général. Semelles continues sous mur, continues sous piliers. Poteaux carrés, circulaires, rectangulaires. Dalles. Coefficient de réduction des hourdis. Ferrailage des dalles. Hourdis nervurés. Poutres supportant des murs en maçonnerie. Ferrailage des poutres-cloisons. Poutres courbes en plan. Poutres brisées en plan. Répartition des étriers pour poutres à section constante. Ferrailage des poutres, des consoles. Ancrage des armatures Types de frettage. Poutres et planchers. Dispositions des poutres de planchers et de l'armature des dacs. Quelques dispositions de planchers. Planchers avec hourdis creux. Coffrages. Escalier droit sans limon. Escalier courbe sans limon. Types de toitures. Toiture-terrasse: Terrasse avec lanterneau. Cabine. Données à admettre dans la préparation des projets. Couvelage de caves. Assèchement des caves. Murs de soutènement. Murs de réservoir. Voile de soutènement. Conduites. Calcul d'un tuyau. Arcs, voûtes, coupes. Portique à trois articulations. Arcs paraboliques. Arcs paraboliques à trois rotules. Arcs parabolique encastres Ferrailage des arcs. Hangar avec toiture en voûte parabolique. Calcul des réservoirs et silos. Construction des réservoirs. Petite pergola pour entrée de jardin. Abri. Bac à sable pour jardin d'enfants. Bâtiment industriel. Ossatures en béton armé. Quelques application industrielles du béton armé. Béton ordinaire. Béton armé. Tableau des sections de barres rondes employées dans les constructions en béton armé. — Deuxième partie. — Principes du calcul du béton armé. Matériaux: Béton armé. Aciers. Béton. Calcul du béton armé: Compression. Pièces courtes. Pièces longues. Exemple de rupture du béton par compression. — Calcul des pièces soumises à la traction. Flexion simple. Actions développées par la flexion droite dans une pièce fléchie. — Efforts tranchants. Etriers. — Torsion. — Flexion composée. — Mode d'emploi des abaques. — Calcul

des flèches des poutres. — Immeubles de rapport. Note de calculs. Fr. fr. 108 —

Hentze, J. Wasserbau. 5., neubearb. Aufl. Nebst e. Abschn. „Der Wasserbau in d. Landeskultur“, bearb. von H. Ball (str. 244, rys. 406) 1937. Oprawa RM. 9.60

Hentze, J. Wasserbau. 5., neubearb. Aufl. „Część 2. Nebst e. Abschn. „Der Wasserbau in d. Landeskultur“, bearb. von H. Ball (str. 111—244, rys. 225) 1937.

Karton RM. 4.40

Hesse, C. Einführung in das Arbeitsgebiet des Zentralheizungsbaus. Ein Hand- u. Taschenbuch f. Ingenieure, Techniker, Zentralheizungsbauer, Rüstmeister u. Facharbeiter sowie Schüler d. Lehrst. (str. 159, rys. 38) 1937.

Opr. RM. 3.50

Mittasch, W. Die Brücken-Baustelle. Berichte über Erfahrungen im Brückenbau, über Baubetrieb u. Bauunfälle (str. 56, rys. 69) 1937. RM. 1.80

Mitteilungen der deutschen Materialprüfungsanstalten. Sonderh. XXX. Staatliches Materialprüfungsamt, Berlin-Dahlem. Fachabt. „Werkstoffbiologie“ der Abteilung Faserstoffe. Schwamm-Schäden, Der echte Hausschwamm u. die übrigen holzerstörenden Pilze d. Hauses im Lichtbild. Von B. Schulze (str. 35, rys. 70) 1936. R M. 8.80

Mitteilungen aus den Forschungsanstalten von Gatehoffnungshütte Oberhausen Aktienges. Maschinenfabrik Augsburg-Nürnberg A. G. Tom 4, zeszyt 10. RM. 3.15

Spielmann, P. i Hughes, A. Asphalt roads. Illustr. Doll. 9.—

Strassen-, Eisenbahn-, Berg- und Tunnelbau. Bearb. von E. Neumann u. a. (str. 407) 1937.

RM. 32.—; opr. 35.—

Temme, F. i Stellwaag, A. Bitumenemulsionen im Strassenbau. Teilw. abgeänd. u. erw. dt. Ausg. d. engl. Buches „Modern Road Emulsions“, dt. Zusgest. nach Vorträgen Engl. Ausg. hrsg. von F. H. Garner in Zusammenarbeit mit (str. 184) 1936. RM. 8.50; opr. 9.50

II. ELEKTROTECHNIKA — FIZYKA — RADIOTECHNIKA.

Meskalik, F. Sztuczny prąd elektryczny (str. 8) 1937. Zł. 0.60

Polskie Normy Elektrotechniczne Nr. 6. Przepisy na kable obojowiane prądu silnego (str. 24) 1937. Zł. 3.—
— Nr. 50. Przepisy na grzejniki (str. 35) 1937. Zł. 3.50

— Nr. 58. Wskazówki usuwania zakłóceń w odbiorze radiowym, pochodzących od różnych urządzeń elektrycznych (str. 38) 1937. Zł. 3.—

Wolfke, M. Dr. prof. Fizyka cz. II. Ciepło. Skróty wykładów na wydziałach elektrycznym i mechanicznym. Semestr drugi, Rok akadem. 1935/36. Przygotował do druku H. Sochacki (str. 100) 1937. Zł. 3.—

Zubko, J. Inż. Elektryczne zgrzewanie (spawanie oporowe) (str. 23, rys. 12) 1937. Zł. —.75

Abhandlungen, Technisch-Wissenschaftliche, aus dem Osram-Konzern. Tom 4. Hrsg. von d. Wissenschaftlich-Technischen Dienststelle des Osram-Konzerns (str. 156) 1936. Opr. RM 11.—

Annalen der Physik Gegr. 1799 durch F. A. C. Gren u. fortgeführt durch L. W. Gilbert, J. C. Poppendorf, G. n. E. Wiedemann, P. Drude, W. Wien. Unter Mitw. der deutschen Physikal. Gesellschaft hrs. von E. Grüneisen u. M. Planck. Folge 5. Tom 28, zeszyt 2, 3. 1937.

Cena tomu RM. 26.—

Archiv für Elektrotechnik. Hrsg. vom Verband deutscher Elektrotechniker und vom Elektrotechnischen Verein durch W. Rogowski. Tom 30, zeszyt 12. RM. 6.50

Beiträge zur Physik der freien Atmosphäre. Tom 24, zeszyt 1. RM 6.80

Bornemann, H. Grundlagen der Elektrotechnik. Brief 1, 2 (str. 32, str. 33—56) 1936. po RM. — 90

Busca, M. I moderni sistemi di telefonia automatica. Illustr. Lire 55.—

Congrès international, 9 me photographie scientifique et appliquée. 9. Internationaler Kongress für wissenschaftliche und angewandte Photographie. 9th international Congress of scientific and applied photography 9-o internazionale Congresso di fotografia scientifica ed applicata. Paris, juillet 1935. Procès-verbaux, rapports et mémoires. Publiés par L. P. Clerc (str. 852 z rys.) 1936.

Fr. fr. 150.—

Düsing, K. Lehrbuch der Experimental-Physik für technische Lehranstalten. 6 wydanie (str. 222 z rys.) 1937.

RM. 3.60

Deshin, J. New ways in photography. Illustr.

Doll. 2.75

L'électricien. 15 novembre 1936. — La base du dimensionnement des machines électriques. — L'emploi du calcul d'erreurs dans les mesures électriques. — Mesure de la puissance réactive triphasée. — Propriété des ouvrages servant à la distribution. — L'interdiction de cession d'une concession s'applique aux créances. — Revision des cahiers des charges des concessions d'Etat. — Le labourage électrique. — 1-er décembre. — La lumière jaune et l'automobile. — L'utilisation et les essais des poteaux en béton armé. — La base du dimensionnement des machines (suite). — Les polices d'abonnement à durée déterminée et le paiement de la prime fixe. — L'amplification régime „A „à haut rendement. — 15 décembre. — La base du dimensionnement des machines électriques. — Note sur le chauffage électrique. Comment déterminer les puissances à installer. — Repérage du sens de rotation des phases d'un réseau triphasé. — Les fuites d'huile dans les câbles H. T. sans pression. — Les servitudes de traversées de lignes en propriété privée. — Redresseur à cathode de réchauffage. — Nouveaux alliages résistants. — Le labourage électrique.

Ergebnisse der exakten Naturwissenschaften. Red. in Gemeinsh. mit F. Hund von F. Trendelenburg. Tom 15, 1936 (str. 432, rys. 218).

RM. 32.—; opr. 33.60

Harwood, P. Control of electric motors. Illustr.

Dol. 4.50

Hemardinquer, P. La Télévision et ses progrès. Trešč. L'histoire et les principes essentiels de la télévision. Les premiers systèmes électromécaniques d'analyse et de synthèse. L'exploration par miroirs oscillants. Le disque de Nipkow. La roue à miroirs de Lazare Weiller. Un principe important pour l'émission : l'idée d'Ekstrom. Les systèmes modernes de télévision à dispositifs électromagnétiques. Le problème de la télévision et ses difficultés optiques et électriques. Un phénomène essentiel, la persistance de l'impression rétinienne. Le problème optique de la télévision. Les qualités optiques de l'image en télévision. La fidélité de reproduction optique. Les dimensions et l'éclaircissement des images. La stabilité de l'image. Les détails de l'image. La finesse de l'image. Les opérations élémentaires de la télévision. Les différents organes des postes récepteurs et émetteurs de télévision. Une première opération élémentaire : traduction et retraduction de la lumière. Les qualités des organes traducteurs de lumière en télévision. Les différentes catégories de cellules photo-électriques. Les lampes lumineuses et leurs principes. Les cellules de Kerr et leur emploi en télévision. Quelques modulateurs de lumière électromagnétiques. L'analyse et la synthèse de l'image. Quelques systèmes d'exploration à bandes parallèles. Isochronisme et synchronisme. L'émission et la réception en télévision, radiovision, visiotéléphonie. Télécinématographe. Télévision en couleurs et en relief. La visiotéléphonie. Le télécinématographe et ses avantages. La télévision en plein air, en couleurs, en relief. La télévision à haute définition et ses difficultés. La fréquence de transmission. L'émission et la réception. La modulation et la sélection. La radiovision en ondes ultra-courtes. La radiovision à haute définition sur câbles. La télévision cathodique, ses principes, ses débuts. Les premiers emplois des oscillographes. Les premiers systèmes mixtes électromécaniques et cathodiques. L'émission en télévision cathodique. Les caméras électroniques. L'idée primitive. La première caméra de télévision. La multiplication électronique. La réception en télévision cathodique. Les divers éléments du récepteur cathodique. La question du synchronisme. L'analyse par lignes entrelacées. La modulation à vitesse variable. La trame d'analyse nécessaire. La con-

struction du récepteur cathodique. L'avenir de la télévision. La pratique de la télévision à haute définition.

Fr. fr. 29.—

Hubauer, R. Grundlagen der Elektrotechnik (str. 175, rys. 167).

RM. 6.70

Kamel, M. Seismische Bestimmung des Einfallens und Streichens aus Amplituden (str. 28) 1936.

RM. 2.—

Korrespondenz, Photographische. Zeitschrift für wissenschaftliche und angewandte Photographie und die gesamte Reproduktionstechnik. Begr. 1864 durch L. Schwank. Organ der Photographischen Gesellschaft und der Graphischen Lehr- u. Versuchsanstalt, Wien. Schriftl.: K. Albert, K. Braun, J. Daimer, O. Krumpel, Lüppo-Cramer, M. v. Rohr. Tom 73, Nr. 1. 1937.

Kwartal. RM. 4.80

Schriftenreihe Ingenieurfortbildung. Hrsg. von G. v. Hanffstengel. Zeszyt 1: Elektromotor und Arbeitsmaschine. Von F. Moeller u. O. Repp (str. 157) 1936.

Karton RM. 4.80

Schulz, H. Fernrohre mit Einstell-Linse (str. 4) 1936.

RM. —.50

Sihronen, V. u. P. Veijola. Ueber elektrische Entladungen in strömenden Sauerstoff unt. Anwendug einer Graphitelektrode (str. 13 z rys.) 1936.

Fm. 10.—

Veröffentlichungen, Wissenschaftliche, aus den Siemens-Werken. Tom XV, zeszyt 3. Abgeschlossen am 5. 11. 1936. Unter Mitw. von zahlr. Fachleuten. Hrsg. von der Zentralstelle für wissenschaftlich-technische Forschungsarbeiten der Siemens-Werke (str. 123, rys. 82) 1936.

Karton RM. 8.—

Weisskopf, V. Ueber die Elektrodynamik des Vakums auf Grund der Quantentheorie des Elektrons (str. 39) 1936.

Kr. duńsk. 2.—

Zeitschrift für Physik. Hrsg. unter Mitw. d. Deutschen Physikal. Gesellschaft von K. Scheel. Tom 104, zeszyt 1/2, 1936.

Cena tomu RM. 42.—

Zeitschrift für den physikalischen und chemischen Unterricht. Begr. von F. Poske. Unter Mitw. von E. Mach und B. Schwalbe. In Verbindung mit L. Doermer hrsg. von H. Matthée. Rocznik 50, zeszyt 1, 1937.

Cena pojed. zeszyt. RM. 3.—; prenumer. roczna 15.—

III. KOLEJNICTWO — LOTNICTWO — AUTOMOBILIZM — ŻEGLUGA.

Felsz, Sł. Inż. Podstawy działania przyrządu Pyram automatyczny (typ P). Opis i wskazówki dla administracji trakcyjnej Pol. Kolei Pań. (str. 63, tabl. 8).

Żł. 3.—

Chimenti, E. I trasporti ferroviari.

Lire 25.—

Debebant, G. et Viant, A. Manuel de météorologie du pilote. Illustr.

Fr. fr. 30.—

Einführung in die Kenntnis des Oberbaus. 6., neubearb. Aufl. (str. 42, z rys.) 1936.

RM. —.50

Georgii, W. Flugmeteorologie. Unveränd. Nachdr. (str. 237) 1936.

Oprawa RM. 7.—

Kühmel, R. Achsbrüche von Eisenbahnfahrzeugen und ihre Ursachen. Votr. in d. Dt. maschinentechn. Ges. (str. 19, rys. 35) 1936.

RM. 2.—

McArthur, E. Electronics and electronic tubes. Illustr.

Dol. 2.50

McCormick, W. The modern book of aeroplanes.

Sh. 5.—

Nautical almanac and astronom. ephemeris 1937.

Sh. 8.—

Nimführ, R. Mechanische und technische Grundlagen des Segelfluges. 2 wydanie (str. 142) 1937.

Oprawa RM. 5.60

Schiffbau. Schiffahrt und Hafenbau. Amtliches Mitteilungsblatt der Schiffbautechnischen Gesellschaft, Berlin. Mit Mitteil. der Preuss. Versuchsanstalt f. Wasserbau u. Schiffbau, Berlin. Mit Mitteil. d. wissenschaftl. Gesellschaft e. V., Berlin (WGL). Mit Beiträgen d. Schiffbautechnischen Versuchsanstalt, Wien. Chefredaktion: Schüttele. Rocznik 38, zeszyt 1, 2. 1936.

Kwartalnie RM 10.—; cena pojedyncz. zeszytu 1.50

La technique moderne (bimens.). 1-er novembre 1936. — Les phénomènes thermioniques. — Progrès récents d'ordre théorique et technique. — Les barrages mobiles modernes. — Le XL-e Congrès de l'Association technique maritime et aéronautique (Paris, 9-12 juin 1936). — Cale-écluse de la Société des Ateliers et Chantiers de la Loire, à

Saint-Nazaire. — Dégazéification du charbon et des espaces vides de la couronne. — Moteurs Diesel horizontaux pour autorails et camions. — Emission, réception et applications d'ondes radioélectriques de l'ordre du centimètre. — Places d'accès aux gares. — Biographie : Alfred Jacobson. — 15 novembre. (le no, 11 fr.). — L'aviation en 1937. — L'aviation au service de la Nation. — L'aéronautique et l'école. — Le rôle de la radioélectricité en aviation. — Les bases aériennes. — L'évolution des groupes moteurs d'aviation française. — Les métaux et alliages modernes en construction aéronautique. — Le magnésium dans l'avion moderne. — Les avions au XV-e Salon de l'aviation. — 1-er décembre. — Les radiations infrarouges. — Les barrages mobiles modernes. — Le XL-e Congrès de l'Association technique maritime et aéronautique. — Récents progrès dans la fabrication de la rayonne. — La phototéléphonie. — L'influence des vibrations sur la construction. Production et enregistrement de vibrations analogues aux secousses sismiques. — Texte de la Conférence de M. Claude Bonnier sur la politique technique et industrielle de l'aviation. — 15 décembre. — La carbonisation méthyliante des lignites et des tourbes (procédé Michot-Dupont). — Les moteurs d'aviation à injection à huile lourde. — L'alimentation des communes en eau potable. — Quelques réflexions d'ordre pratique. — Les appareils d'aviation transocéaniques modernes. — Etat actuel de la fabrication du caoutchouc. — Usine d'incinération des ordures ménagères à Huddersfield. — Les gammes de vitesses des machines-outils.

Prenumerata roczna Fr. fr. 190.—

Thiele. Die Laufbahnen der technischen Inspektoren und technischen Assistenten bei der Deutschen Reichsbahn. Vorbildung (str. 128) 1937. RM. 130

La vie automobile. 10 novembre 1936. — Les progrès de demain. — Ce qu'on écrit. — Quelques réflexions à propos du Salon de 1936 (suite). — Les carrosseries au Salon. — Pourriez-vous me dire?... : The man who knows. — Salon de 1936. — Quelques accessoires nouveaux. — Le XXX-e Salon britannique de l'Olympia. — Le XV-e Rallye automobile de Monte-Carlo. — Causerie judiciaire. — 25 novembre 1936. — Si l'industrie automobile de France doit mourir. — Ce qu'on écrit. — Quelques réflexions à propos du Salon 1936 (tin). — Une victoire du bon sens. — L'éclairage de croisement et la lumière polarisée. — Salon de 1936. — Quelques accessoires nouveaux (fin). — Atteindra-t-on bientôt les 300 kilomètres-heure à motocyclette? — Les dépôts dans les canalisations. — Pourriez-vous me dire?... : The man who knows. — Les nouveaux records établis par Caracciola sur Mercedes-Benz. — Causerie judiciaire. — 10 décembre. — Pour la sécurité. — Ce qu'on écrit. — Les cellules du XV-e Salon de l'aéronautique. — Aviation et automobile. — Les faits et les pens. — La six cylindres Studebaker type Dictator. — Les nouvelles batteries d'accumulateurs Porex et Super-Porex. — La nouvelle formule de course. — Comment il faut roder une voiture. — Pourriez-vous me dire?... : The man who knows. — La protection des véhicules par temps froid. — Causerie judiciaire. — 25 décembre. — Un bilan mélancolique. — Ce qu'on écrit. — Condamnation d'huile excessive. — Quelques détails à perfectionner. — Stroboscopie. — Pourquoi il y a de bonnes voitures et des voitures moins bonnes. — Sur un nouveau brevet de Ford. — Pourriez-vous me dire?... : The man who knows. — Les nouvelles Licorne et le silence. — Coup d'oeil rétrospectif. — Causerie judiciaire.

Prenumerata roczna Fr. fr. 146 —

Werft, Reederei, Hafen. Hrsg; E. Forster u. Bunnies. Rocznik 18, zeszyt 1. 1937.

Kwartalnie RM. 8.—; cena pojedyn. zeszytu 1.80

IV. MECHANIKA — MASZYNOZNAWSTWO.

Neumark, St. Dr. Inz. Mechanika techniczna. Podręcznik dla szkół zawodowych (str. 327, rys. 317) 1937. Zł. 12.—
Annuario dell' industria metallurgica, meccanica e delle fonderie 1936. Lire 50.—

Dinnebier, J. Senken und Reiben. 2, verb. Aufl. 8—13 Tsd. Unter Mitarb. von H. Schallbroch (str. 57, rys. 211) 1936.

Karton RM. 2.—

Forschungsarbeiten auf dem Gebiete des Schweissens und Schneidens mittels Sauerstoff und Azetylen. Mit Beir. von...

hrsg. im Auftr. d. Dt. Azetylenvereins von W. Rimarski Folge 11 (str. 123) 1936. RM. 5.—

Gross, W. u. Wilhelm, K. Die DIN-gerechte Werkzeichnung. Eine Anleitung zu ihrem Verständniss, e. Nachschlagebuch f. Berufsschulen, Fachschulen u. d. Selbstunterricht. 3.—5., verm. u. verb. Aufl. 1936. RM. —90

Hied, H. Verbrauchsdiagramme von Wärmekraftanlagen Grundlagen u. Entwurfsbeispiele (str. 130, rys. 101). 1937. RM. 10 50

Hütte. Des Ingenieurs Taschenbuch. Hrsg. vom Akad. Verein Hütte e. v. in Berlin. Tom 1. 26., Neubearb. Aufl. Bericht. Neudr. (str. 1199) 1936.

Opr. w plótno RM. 16 50;

Opr. w skór. RM. 19 50

Ingenieur-Archiv. Unter red. Mitw. von A. Betz, H. Hertz, K. v. Sanden, hrsg. von R. Grammel. Tom 7, zeszyt 6, 1936. RM. 15 60

Krekeler, K. Zerspanbarkeit der Werkstoffe (str. 59, rys. 68) 1936. Karton RM. 2.—

Loschge, A. Die Dampfkessel. Lehr- u. Handbuch f. Technische Hochschulen u. höh. Maschinenbauschulen sowie für Ingenieure u. Techniker. Zugl. 8., volst. umgearb. Aufl. von Tetzaer-Heinrich: Die Dampfkessel. (str. 424, rys. 343) 1937. Oprawa RM. 24.—

Maländer, R. Eigenspannungen und Biegegeschwindigkeit verstickter Stahlproblem (str. 5 z rys.) 1936.

RM. — 60

Moon, P. The scientific basis of illuminating engineering. Illustr. Dol. 5.—

La pratique des industries mécaniques. Novembre 1936 — Le développement des revêtements électrolytiques et leur technique. — Recherches sur l'onctuosité des huiles minérales de graissage. — Les mandrins et montages de tour pour pièces brutes. — Réducteur d'efforts de manoeuvre des chariots de tours et amplificateur de visibilité du vernier. — Quelques erreurs commises dans les installations de force motrice. — Un principe de mécanique particulièrement récond en applications industrielles. — Les machines qu'il faut connaître : nouvelles perceuses à grande vitesse. — Le nickel dans l'automobile. — Travail à la limesur les métaux et matériaux divers. — Calcul de la ferme d'un apprentis. — Fabrication des boutons métalliques. — Ce qui se fait dans l'industrie. — Décembre 1936. — Les dispositifs d'alimentation automatiques des presses mécaniques. — La soudure des rails des voies ferrées. — Le traitement des aciers spéciaux. — Le changement de vitesse automatique Mattia. — L'électricité à l'usine. — Fraiseuses à console avec arrosage intensif. — Cales à vé extensibles et réversibles pour perçage et traçage. — Ce qui se fait dans l'industrie.

Prenumerata roczna Fr. fr. 79 —

Rössler, J. Wirkungsweise, Aufbau und richtige Bedienung von Sammelheizungsanlagen (str. 74) 1937.

RM. 1.80

Sachs, G. Spanlose Formung der Metalle. Eigenspannungen in Metallen (str. 228, rys. 181) 1937. RM. 22.—

Schmaltz, G. Technische Oberflächenkunde. Feingestalt u. Eigenschaften von Grenzflächen technischer Körper, insbes. der Maschinenteile. 1936.

RM. 43.50; oprawa 45 60

V. GÖRNICHTWO — HUTNICHTWO — METALURGIA — GEOLOGIA — MINERALOGIA.

Anordnung 38 und 39 der Ueberwachungsstelle für unedle Metalle vom 23. Oktober 1936 betr. Verwendung von unedlen Metallen im Bauwesen, Maschinenbau u. auf verwandten Gebieten. Vollst. Wortlauf mit Inh.-Verz. Hrsg. von A. Lutzeyer (str. 44) 1936. RM. 1.30

Arbeiten über Sachsens Mineralogie, Geologie und Paläontologie. Zusammengest. von W. Fischer. 1935. Mit Nachtr. aus früheren Jahren (str. 125—135) 1936. RM. —40

Brühl, F. Gefüge und Eigenschaften von Chrom-Mangan-Stählen mit Gehalten bis 1% C, 15% Mn und 30% Cr (str. 13) 1936. RM. 1.56

Bruhns, W. Kristallographie. 3 Aufl. Neubearb. von P. Ramdohr (str. 109, rys. 192) 1937.

Oprawa RM. 1.62

- Fröhlich, K.* Untersuchungen über den Wärmeverlust des Roheisens auf dem Wege vom Hochofenwerk zum Mischer (str. 8) 1936. RM. —96
- Gerlach, W., Brittel, H. u. Velayos, S.* Widerstand, spontane Magnetisierung und Curiepunkt von Nickel (str. 81—136) 1936. RM. 3 50
- Giesserei-Taschenbuch.* Bearb. von M. Schied unter Mitw. bewährter Praktiker d. Giessereifaches. Rocznik 11. 1937. 1936 (str. 430). Oprawa RM. 3.—
- Hansen, K.* Die Gesteine des Unterkambriums von Bornholm nebst einigen Bemerkungen über d. tekton. Verhältnisse von Bornholm (str. 194) 1936. Kor. duńsk. 6.—
- Hoffmann, E.* Untersuchungen über Gasbildung und Gasführung der Steinkohlen des Ruhrbezirks und deren Abhängigkeit von Inkohlungsgrad, petrographischer Gefügezusammensetzung und der Einwirkung hoher Drucke (str. 12) 1936. RM. 1.50
- Houdremont, E. u. Schrader, H.* Zur Frage der Korngröße des Stahles, ihrer Beurteilung, ihrer Wirkung auf die Stahleigenschaften und ihrer Beeinflussung (str. 11) 1936. RM. 1 80
- Iwanow, P. u. Romodin, G.* Ueber die Oxydationsfähigkeit basischer Siemens-Martin-Schlacken (str. 4) 1936. RM. —48
- Jahrbuch, Neues, für Mineralogie, Geologie und Paläontologie.* Referate. Część - . Kristallographie, Mineralogie. Rocznik 136, zeszyt 6. RM. 20.40
- Körber, F.* Die Beziehungen zwischen Bildungswärmen, Aufbau und Eigenschaften technisch wichtiger Legierungen. Nach Untersuchungen in Gemeinsh. mit W. Oelzen, W. Middel u. H. Lichtenberg (str. 11) 1936. RM. 1.32
- Lilley, E.* Economic geology of mineral deposits. Illustr. Dol. 5 —
- Mitsche, R.* Das Primärgefüge des Gusseisens (str. 4) 1936. RM. —48
- Müller, E.* Zweckmäßige Aufnahmebedingungen bei der Röntgendurchstrahlung (str. 7) 1936. RM. —84
- Wilhelm, H.* Erzeugung von weichem unlegiertem Stahl im basischen Siemens-Martin-Ofen aus Alteisen ohne besonderen Manganzusatz (str. 8) 1936. RM. —96
- Zeitschrift für Kristallographie, Mineralogie und Petrographie.* Abt. A. Zeitschrift für Kristallographie, Kristallgeometrie, Kristallphysik, Kristallchemie. Tom 3, 1933—1935, zeszyt 2. RM. 13.60
- VI. CHEMIA — TECHNOLOGIA CHEMICZNA.
- Alleott, A. and Bolton, H.* Chemistry to -- day. Sh. 3 6
- Apparatur, Chemische.* Zeitschr. für die Belange des Chemie Ingenieurs (Apparate, Betriebs-, Werkstoff- und Korrosions-Fragen). Hrsg. von J. D'Ans u. P. Rosbaud. Rocznik 24. 1937, zeszyt 1. Kwartalnie RM. 4 50
- Becher, E.* Einfache quantitative, klinisch-chemische Harn- und Blutuntersuchungsmethoden. Eine Anleitung zur Ausführung diagnostisch wichtiger quantitativer Methoden ohne bes. Laboratoriumseinrichtung zum Gebrauch f. d. ärztl. Praxis. Mit e. Vorm. von F. Volhard. 2 wydanie (str. 168) 1937. RM. 7.50; opr. 9.—
- Bone, W. and Himus, G.* Coal, its constitution and uses. Sh. 25 —
- Brandenburger, K.* Die Kunststoffauswahl. Eine allgemeinverst. Uebersicht über d. künstlichen plastischen Massen (str. 88) 1937. RM. 2.80
- Chemiker-Taschenbuch.* Ein Hilfsbuch f. Chemiker, Physiker, Mineralogen, Hüttenmänner, Industrielle, Mediziner u. Pharmazeuten. Als Chemiker-Kalender begr. von R. Biedermann. Fortgef. von W. Roth. Hrsg. von I. Koppel. 1937. 3 części w 1 tomie, opr. RM. 16.80
- Chemiker-Zeitung, Oesterreichische.* Begr. im Jahre 1887 von H. Heger. Organ d. Vereins Oesterreich. Chemiker u. d. Verbandes d. chem. metallurg. Industrie. Schriftl.: H. Mark. Fachbeirat. Rocznik 40, Nr. 1, 1937. Kwartalnie RM. 3—
- Commission consultative du trafic de l'opium et autres drogues nuisibles.* Procès-verbal de la vingt et unième session. Tenue à Genève du 18 mai au 5 juin 1936 (str. 167). Fr. szw. 6.50
- Congrès international, 7-me, du froid.* La Haye-Amsterdam, juin 1936. 1-ère Commission internationale (Commission Kamerlingh Onnes) de l'Institut international du froid. Rapports et communications issus du Laboratoire Kamerlingh Onnes, présentés par W. Keesom (str. 305) 1936. Fl. h. 6.—
- Conversion pour limiter la fabrication et régler la distribution des stupéfiants du 13 juillet 1931.* Evaluations des besoins du monde en drogues nuisibles en 1936, 4-me suppl. 1936 (str. 15). Fr. szw. —50
- Desha, L.* Organic chemistry; the chemistry of the compounds of carbon. Dol. 3.75
- Ergebnisse der physiologie, biologischen Chemie und experimentellen Pharmakologie.* Begr. von ... Hrsg. von L. Ascher, A. Butenandt u. a. Tom 38, 1936 (str. 987, rys. 313). RM. 124.—
- Fincke, H.* Kleines Fachbuch der Kakaoverzeugnisse. Eine kurze Uebersicht über Rohstoffe, Herstellung, Eigenschaften u. Nahrungswert von Kakaopulver u. Schokolade (str. 88) 1936. Karton RM. 1.80
- Gerlach, E.* Die Prüfung der Mischvorgänge im bituminösen Strassenbau (str. 18, rys. 60) 1936. RM. 8.—
- Gibbson, C.* Essential principles of organic chemistry. Sh. 18.—
- Gstirner, F.* Handbuch der galenischen Pharmazie. Eine umfassende Zusammenstellung d. neuen Bearbeitungsweisen, Prüfungsmethoden und Wertbestimmungen d. galen. Präparate (str. 710) 1936. Illdr. RM. 38.—
- Handbuch, Beilsteins, der organischen Chemie.* 4 Aufl. 1 Ergänzungswerk. Die Literatur von 1910 bis 1919 umfassend. Hrsg. von d. Deutsch. Chemischen Gesellsch. Bearb. von F. Richter. 23, 24 u. 25 Bd. als Ergänzung des 23, 24 u. 25 Bandes des Hauptwerkes (str. 825) 1936. Opr. RM. 173.—
- Journal für praktische Chemie.* Gegr. von O. L. Erdmann, fortgef. von H. Kolbe u. E. v. Mayer. Hrsg. von J. Brecht, A. Darapsky u. a. Geschäftsf. Hrsg.: B. Rassow. N. F. Tom 147, zesz. 10—12, 1936. Cena tomu RM. 15—
- Kalk-Taschenbuch.* Hrsg. Fachgruppe Kalkindustrie d. Wirtschaftsgruppe Steine u. Erden, Berlin. Rocznik 15. 1937, 1936. Opr. RM. 1 25
- Karsten, G. u. Weber, U.* Lehrbuch der Pharmakognosie für Hochschulen 5, vollst. umgearb. u. vervollst. Aufl. von G. Karsten's Lehrbuch d. Pharmakognosie (str. 420) 1937. RM. 18.—; opr. 20.—
- Kern, W.* Angewandte Pharmazie Hrsg. Die Dt. Apothekerschaft, Akademie f. pharmazeut. Fortbildung. 2., erw. u. vollst. neu bearb. Aufl. (str. 331) 1937. Opr. RM. 14.80
- Kleinsorgen, F.* Heilkunde und Naturwissenschaft. Ihre göttl. Sendung u. königl. Stellung. Hippokrat. Worte zur Taufe d. „Neuen deutschen Heilkunde“ (str. 23) 1936. RM. 1.50
- Komppa, G. u. Nyman, G.* Ueber die stereoisomeren Santenone u. Santenole (str. 8) 1935. Fmk. 5.—
- Lennerstrand, A.* Modellstudien zur Beziehung zwischen Oxydation und Phosphorylierung in der Hele ((str. 3) 1936. RM. —50
- Machu, W.* Das Wasserstoffperoxyd und die Verbindungen (str. 408) 1937. RM. 39.—
- McCulloch, E.* Disinfection and sterilization. Illustr. Dol. 5 50
- Mohler, H.* Lösungsspektren, mit Spektren der Vitamine, Hormone, des Lignins und der chemischen Kampfstoffe und Einführung in die Absorptionsspektrophotometrie für Chemiker, Pharmazeuten, Mediziner, Biologen und Studierede (str. 92) 1937. RM. 5.—; opr. 6 50